

Către: Sergiu GAIBU
Ministru al Economiei

Către: Marcel SPĂTARI
Ministru al Muncii și Protecției Sociale

Către: Dumitru BUDIANSCHI
Ministru al Finanțelor

Nr. 148 din 21 decembrie 2021

Ref.: Tichetele de masă și efectul anti-pandemic al acestora

Stimați Domni,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”), Asociației Investitorilor din România în Republica Moldova și Camerei de Comerț și Industrie Franța - Moldova.

Subiectul „tichetelor de masă” este unul continuu prezent pe agenda asociațiilor, de-a lungul timpului fiind realizate studii ce țin de impactul tichetelor de masă, dar și asigurată o interacțiune continuă cu autoritățile responsabile de elaborarea politicilor și administrarea acestora¹.

Starea de fapt

Tichetele de masă au fost implementate în Republica Moldova prin Legea cu privire la tichetele de masă nr.166/2017. În primul an după aprobarea mecanismului, patru operatori de tichete de masă și-au început activitatea, din care doi investitori străini (Edenred – cel mai mare operator de tichete de masă la nivel mondial și UP Moldova), precum și două bănci locale (MAIB și Victoriabank). La momentul implementării, valoarea nominală deductibilă a unui tichet de masă pentru o zi lucrătoare a fost stabilită între 35 și 45 de lei.

Regimul fiscal al acestora era specificat, în mare parte, la art.7 al Legii citate, care prevedea că valoarea nominală a tichetelor de masă acordate de către angajator salariaților reprezintă un venit din care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală și impozit pe venit din salariu.

Printre concluziile studiului de percepție a tichetelor de masă și analiza impactului impozitării acestora², realizat de AmCham Moldova, în colaborare cu Asociația Businessului European, Asociația Investitorilor din România și Camera de Comerț și Industrie Franța - Moldova, care a acoperit perioadele 2018-2019 și a presupus interviuri în profunzime cu toți 4 operatori de tichete de masă; interviuri în profunzime cu 4 comercianți mari, ce reprezintă atât retail, cât și restaurante; interviuri cu 41 de reprezentanți ai companiilor ce oferă tichete de masă

¹www.amcham.md%2Fst_files%2F2020%2F10%2F02%2F42_2020_tichete%2520de%2520masa%2520repetat.pdf&chunk=true; www.amcham.md%2Fst_files%2F2021%2F09%2F13%2F106_2021_AmCham_ME_PEV2022-und.pdf&chunk=true

angajaților lor și interviuri cu 111 angajați ai companiilor ce oferă tichete de masă, au fost făcute o serie de constatări, printre care:

- tichetele de masă au fost percepute pozitiv atât de către angajatori, cât și de către salariați și comercianți;
- principalele sectoare care beneficiază de tichetele de masă sunt: comerț, textile, bancar, auto, IT - acele industrii care utilizează intensiv forța de muncă și care se confruntă cu un deficit mare de personal, în special în regiuni; prin urmare, tichetele de masă sunt considerate de angajatorii din aceste industrii ca un stimulent adițional legal de motivare a personalului și un avantaj în competiția pentru forța de muncă în raport cu acei care plătesc salariile în plic;
- tichetul de masă a fost unicul instrument implementat care indirect a majorat utilizarea instrumentelor de plată în magazine, în special, în sectorul rural. Comercianții cu magazine în centrele raionale au confirmat că anume tichetul de masă a început să schimbe obiceiurile populației;
- nu toți angajatorii pot să-și permită să asigure cantine sau prânz cald prin alocații pentru hrană, tichetele de masă fiind o alternativă viabilă pentru toți, inclusiv oferă mai multă flexibilitate și alegere pentru salariați. De fapt, studiul a arătat că tichetele de masă au schimbat obiceiurile de consum ale angajaților. O jumătate din ei (49%) cheltuie mai mult pentru prânz decât anterior, respectiv se alimentează mai bine, iar 55% merg mai rar la piață pentru produse alimentare decât în trecut. Prin urmare tichetele de masă contribuie la creșterea cererii pentru serviciile HoReCa. Mai mult, având de ales între tichete de masă, cantină și prânz oferit printr-o companie de catering, 90.1% din angajați preferă să primească tichete de masă, în general, deoarece oferă flexibilitate în modul în care pot fi ele consumate;
- toate părțile interesate nu sunt de acord cu impozitarea acestui beneficiu; mai mult ca atât impozitarea acestuia va duce în final la diminuarea veniturilor fiscale la bugetul de stat pe tot ciclul de viață al tichetelor. Or, introducerea impozitării ar însemna modificarea bruscă a regulilor de joc cu impact major pentru emitenți și comercianți - un semnal foarte negativ, care va afecta încrederea mediului de afaceri și a potențialilor investitori în stabilitatea și previzibilitatea reglementărilor din RM; pentru 2 operatori, acesta e businessul de bază, pentru alții, cum ar fi băncile – e oportunitate de a atrage noi clienți, pentru angajați – e o sursă suplimentară de venit, pentru angajatori – o posibilitate de motivare a angajaților, iar pentru comercianți – o sursă suplimentară de venit; prin urmare, impozitarea tichetelor eventual va reduce oportunități esențiale de business pentru mai multe părți interesate în condițiile unei economii cu oportunități investiționale modeste.
- Tichetele de masă contribuie direct la schimbarea obiceiului de utilizare a numerarului în favoarea mecanismelor fără numerar. Băncile comerciale ce emit tichete de masă pe suport de card au menționat în studiul calitativ că a crescut numărul proiectelor salariale încheiate de companii cu ele și numărul de carduri, dar și de operațiuni. Comercianții au confirmat că mai multe persoane achită cu cardul, în special datorită utilizării cardului cu tichete de masă.
- Angajatorii ar fi de acord ca tichetele de masă să fie impozitate, dar cu maxim 12%. Circa o treime din angajatori nu ar fi de acord în niciun caz cu impozitarea tichetelor.

Mai mult ca atât, studiul a confirmat faptul că utilizarea tichetelor de masă a favorizat creșterea veniturilor bugetului public național din TVA, reieșind din considerentul că utilizare tichetelor de masă se face numai în cadrul rețelei de comercianți – plătitori de TVA – ca rezultat un leu cheltuit cu utilizarea tichetului de masă aduce cel puțin 23 bani din care TVA reprezintă 14,7 bani și diferența reprezintă taxele și impozite salariale.

Totuși, prin amendamentele operate în legea citată mai sus pe parcursul anului 2019 (Legea 122/2019 și 171/2019) au fost operate modificări în modul de impozitare a tichetelor de masă prin introducerea necesității de calculare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (angajați și angajatori), dar și majorată

valoarea nominală deductibilă în scopuri fiscale a unui tichet de masă pentru o zi lucrătoare, care deja trebuie să fie cuprinsă între 35 și 55 de lei, totodată specificându-se expres că în cazul în care valoarea nominală a tichetelor este mai mare decât limita specificată, pentru suma care depășește limita respectivă se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală și impozit pe venit din salariu.

Totodată, aceeași Lege prevede că valoarea nominală a unui tichet de masă se indexează anual, după caz, la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent, determinată în modul stabilit de către Guvern.

Problematica

Estimările declarate de către autorități cu privire la colectările adiționale în bugetul de stat din contul anulării facilităților fiscale pentru tichetele de masă se bazează pe raționamentul că angajatorii vor continua să ofere tichetele de masă, asumându-și costurile adiacente impozitării, sau vor prefera să majoreze salariile în cuantumul corespunzător valorii tichetelor de masă acordate anterior. În contextul studiilor realizate, s-a constatat cu certitudine că așteptările Guvernului privind majorarea încasărilor la bugetul asigurărilor sociale de stat sunt insuficient de fondate, or impozitarea tichetelor de masă nu generează creșterea încasărilor la buget pe termen mediu și lung. Statistica în primele luni ale anului 2020 a arătat o scădere bruscă a sumelor tichetelor noi emise (până la 30% pe unele luni), ce a și confirmat estimările businessului că prognozele Guvernului nu o să se confirme, dar rezultatele pe încasări fiind sub nivelul așteptărilor.

Mai mult decât atât, aceste schimbări legislative, precum și lipsa predictibilității, au condus la închiderea activității în Republica Moldova a unui important actor din industrie (Edenred). Reamintim că Edenred este cea mai mare companie la nivel global de oferire a unor astfel de soluții pentru angajați, fiind un investitor francez major.

Chiar dacă legea prevede în mod expres necesitatea ajustării valorii nominale a tichetelor de masă conform indicelui prețurilor de consum, ultima ajustare a fost realizată în anul 2019 – acțiune ce ar trebui natural realizată pentru că orice valoare nominală în lei este supusă efectelor temporare. Astfel, conform datelor Biroului Național de Statistică³, pentru ianuarie-decembrie 2019, IPC a înregistrat valoarea de 7,54%, pentru ianuarie-decembrie 2020 – 0,39%, iar pentru ianuarie – octombrie 2021 – deja de 8,29%. Respectiv, de la ultima actualizare realizată, IPC a crescut cu 16,22%, ceea ce ar însemna o creștere a valorii nominale a tichetelor de masă până la aprox. 64 lei.

În contextul în care inflația așteptată pentru 2022 este de circa 15% (conform estimărilor Băncii Naționale a Moldovei⁴), asupra angajatorilor va fi pusă o povară suplimentară destul de importantă de creștere a salariilor, pe fonul unor modificări substanțiale la capitolul încasări din cauza situației pandemice globale.

De asemenea, menționăm despre procesul de incluziune financiară a populației, în special, a celei din zonele rurale, plățile fără numerar penetrând acest spațiu destul de anevoios, ceea ce duce la o lipsă de transparență mai înaltă în cadrul relațiilor B2C și C2C, dar și la perpetuarea fenomenului "piețelor" și a patentelor adiacente.

³ <https://statbank.statistica.md/pxweb/application/calculatoripc/>

În final, atragem atenția că digitizarea și incluziunea financiară este un deziderat important pe agenda guvernamentală, tichetele de masă fiind instrumente recunoscute la nivel internațional ce contribuie la impulsivitatea dezvoltării acestora, în special, în zonele rurale.

Soluțiile propuse

Dat fiind efectul pe care îl au tichetele de masă asupra multora din sferile socio-economice (creșterea productivității muncii, asigurarea echilibrului dintre activitatea profesională și viața privată a angajatului, diminuarea efectului economiei bazate pe numerar, creșterea nivelului de incluziune financiară, în special în zona rurală, diminuarea efectului exodului de persoane, făcând pachetele sociale oferite de angajatori mai atractive, tichetul de masă putând să devină un instrument care cu o contribuție majoră la excluderea patentelor în domeniul comerțului etc.), dar și în sensul în care mecanismul tichetelor de masă ar putea fi privit ca un amortizator pentru multe companii în ceea ce ține de efectul pandemiei asupra acestora și rata inflației prognozată, considerăm oportun de a se întreprinde următoarele activități:

- Revizuirea deciziei de aplicare a contribuțiilor sociale asupra tichetelor de masă, în limita plafonului stabilit prin lege;
- Să fie privit ca un instrument care indirect dezvoltă economia fără numerar, dezvoltă noile obiceiuri de a achita cu cardul ori chiar cu telefon mobil, și să arate că sunt și alte localuri unde pot fi procurate produse alimentare calitative la același preț cu cel din piață, care activează doar până la ora 17:00;
- Majorarea plafonului maxim al tichetelor de masă până la 65 lei;
- Revizuirea cadrului normativ în vederea ajustării noțiunii de "tichet de masă" prin înlocuirea expresiei "card de plată" cu "instrument de plată" și introducerea acestei noțiuni, respectiv. Aceasta modificare va permite renunțarea parțială la plastic, având efecte pozitive asupra sănătății utilizatorilor în condițiile de restricții sanitare (pandemie), precum și asupra mediului înconjurător prin diminuarea deșeurilor de plastic, prin implementarea pe larg a tehnologiei NFC în acest sens. Modificările legislative se anexează.

Suntem deschiși pentru orice detalii suplimentare și ne oferim să servim drept platformă de interacțiune între autoritățile guvernamentale și mediul de afaceri pentru a facilita schimbul de opinii și identificarea soluțiilor mutual avantajoase. Vă rog să o considerați pe Veronica Sirețeanu, Policy Manager în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova (veronicasireteanu@amcham.md) pentru ulterioara interacțiune la acest subiect.

Vă mulțumim pentru colaborare și vă îndemnăm să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila MALAIRĂU
Director Executiv,
A.P. „Camera de Comerț
Americană din Moldova”

Dan NUȚIU
Președinte Executiv,
Asociația Investitorilor din
România în Republica Moldova

Emmanuel SKOULIOS,
Președinte,
Camera de Comerț și Industrie
Franța - Moldova

Anexă

Articolul 2 din Legea 166/2017 se modifică și completează, după cum urmează:

tichet de masă – card de plată prevăzut la art. 5 pct. 401 din Codul fiscal, emis de către operator în condițiile prezentei legi, acordat de către angajator salariaților, pentru a fi folosit ca instrument de plată în scopul procurării de produse alimentare în unitățile comerciale/de alimentație publică care au încheiat un contract de prestare a serviciilor cu operatorul;

Se introduce un nou punct cu următorul conținut:

40¹) *Instrument de plată* – dispozitiv (dispozitive) personalizat (e) (card de plată, telefon mobil etc.) și/sau orice serie de proceduri (tehnice – coduri PIN, TAN, alte tipuri de coduri, login/parolă etc. sau funcționale – transfer de credit, debitare directă) convenite între utilizatorul serviciilor de plată și prestatorul de servicii de plată și folosite de utilizatorul serviciilor de plată pentru a iniția un ordin de plată.